

595.706492

2/25

E61

Ent.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSE ENTOMOLOGISCHE VERENIGING

Officiële afkorting (World List): Ent. Ber., Amst.

Deel 34

1 augustus 1974

No. 8

Adres van de Redactie:

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12 III, Amsterdam 1010 — Nederland

INHOUD: G. VAN ROSSEM, H. C. BURGER en C. F. VAN DE BUND: Schadelijke Insekten in 1973 (p. 133). — P. H. VAN DE POL: Vangsten van *Bankesia conspurcatella* Zeller (*staintoni* Walsingham) en *Solenobia species* (Lep., Psychidae) (p. 136). — B. J. LEMPKE: *Coleophora frischella* (Linnaeus), *C. alcyonipennella* (Kollar) en *C. trifolii* (Curtis) (Lep., Coleophoridae) (p. 138). — ED. WAGNER: Einige neue *Tuponia*-Arten aus dem östlichen Mittelmeerraum (Hem. Het. Miridae) (p. 139). — CARL BADER: Zur Revision holländischer Hydrachnellae (Acari). I. Feltriidae (p. 149). — Korte mededelingen (p. 135: Natuurhistorisch Museum Drouwenerzand; p. 137: Commissie voor Natuurbescherming, Verzoek; p. 148: Personalia, Nieuwe aanwinsten voor de bibliotheek).

Schadelijke Insekten in 1973

door

G. VAN ROSSEM, H. C. BURGER EN C. F. VAN DE BUND

Plantenziektenkundige Dienst

DIPTERA: ITONIDIDAE

In het Amstelpark te Amsterdam werd *Buxus sempervirens* aangetast door *Monarthropalpus buxi* (Geoffroy). De larven van deze galmug ontwikkelen zich in de bladeren van *Buxus*, tussen de boven- en benedenopperhuid van het blad, waardoor de aantasting op een bladmijn lijkt. De palmboomgalmug wordt in ons land slechts zelden aangetroffen, mogelijk komt dit doordat *Buxus* meestal sterk wordt gesnoeid, waardoor de larven zich niet in grote aantallen kunnen ontwikkelen.

COLEOPTERA: CHRYSOMELIDAE

In zuidelijk Flevoland trad begin juli een weinig voorkomende aantasting in koolzaad op, veroorzaakt door de koolzaadaardvlo (*Psylliodes chrysocephala* (L.)). De hauwen en stengels werden namelijk beschadigd door de rijpingsvraat der kevers. Deze beschadiging aan het bijna oogstrijpe gewas hebben wij eerder geconstateerd in 1949 in Zeeuws-Vlaanderen (VAN ROSSEM, 1950) en in 1957 eveneens in Zeeland. Gewoonlijk vindt deze rijpingsvraat waarschijnlijk plaats in de stoppels van het gemaaid gewas en later, na de zomerrust der kevers, aan de jonge plantjes. Mogelijk is dit verschijnsel van vreterij der kevers aan stengels en hauwen in de zomer te verklaren door abnormale weersomstandigheden in de voorafgaande periode. Indien deze vreterij korte tijd voor de oogst plaats vindt, zal de schade gering zijn. Indien later-rijpende rassen worden geteeld kan, ook bij normale weersomstandigheden, schade worden verwacht.

SCOLYTIDAE EN CURCULIONIDAE

Door de twee stormrampen (13 nov. 1972 en 2 april 1973) werd veel *Pinus*-hout

gestreken. Hierdoor werden moeilijkheden verwacht in verband met het optreden van de dennescheerder (*Myelophilus piniperda* (L.)) en de grote dennesnuitkever (*Hylobius abietis* (L.)).

Ten aanzien van de dennescheerder was al voor de stormen een verordening van het Bosschap van kracht waarin bepaald wordt dat tussen 15 mei en 15 augustus geen ongeschild *Pinus*-hout in het bos mag blijven liggen. Door de grote ravage was het vrijwel onmogelijk om aan de genoemde verordening te voldoen. Na de tweede storm werd door het Bosschap bepaald dat een gedeeltelijke ontheffing van de verordening zou worden gegeven voor de Veluwe en de Utrechtse heuvelrug. Het zal duidelijk zijn, dat het stormhout in het komende seizoen (1974) geen infectie-bron voor de dennescheerder kan vormen, aangezien alleen vers, afstervend hout geschikt is als broedgelegenheid.

Door het vele gestreken naaldhout (vooral *Pinus*) krijgt *Hylobius abietis* tijdelijk betere ontwikkelingsmogelijkheden. Vanaf de nazomer van 1974 zijn er grote aantallen kevers te verwachten die zich hebben ontwikkeld uit de dennestobben van de bij de storm omgewaaide bomen.

Deze kevers hebben hun voornaamste rijpingsvraat-periode in het voorjaar van 1975, vooral aan jong naaldhout. Nu DDT ter bestrijding niet meer mag worden toegepast, dient naar vervangende bestrijdingsmethoden te worden gezocht, die voldoende effect hebben en geen schade aan het milieu toebrengen. In het bijzonder in het voorjaar van 1975 is op plaatsen waar opnieuw *Pinus* wordt geveld en jonge bomen worden geplant, de kans op schade zeer groot (zie ook VAN ROSSEM, et al., 1972).

HEMIPTERA: APHIDOIDEA, APHIDIDAE

In grote delen van het land, vooral in Zeeland en op de Zuidhollandse eilanden en in Oostelijk Flevoland, trad de groene perzikluis (*Myzus persicae* (Sulz.)) aan het eind van de zomer in abnormaal grote aantallen op in aardappelen. Er werd belangrijke zuigschade veroorzaakt aan het loof. Bestrijding met insecticiden bleek weinig of geen effect te hebben. Mogelijk heeft resistentie van bepaalde stammen van *Myzus persicae* hierbij een belangrijke rol gespeeld. Resistente stammen komen veel voor in kassen, doordat hier regelmatig met insecticiden wordt gewerkt. Een veronderstelling is, dat het verschijnsel kon optreden doordat resisente exemplaren afkomstig uit kassen, in de zomer in aardappelvelden terecht zijn gekomen en zich hier (parthenogenetisch) hebben ontwikkeld. Door het regelmatig werken met insecticiden in deze aardappelvelden worden dan de resistente stammen uitgeselecteerd, de andere stammen die aanwezig zijn (afkomstig van de wintervoedselplanten) worden voor het grootste gedeelte uitgeroeid. Bovendien worden parasieten en predatoren uitgeschakeld door de invloed van de gebruikte insecticiden.

THELAXIDAE

Op *Vanda parviflora* werd een bladluis van de soort *Cerataphis orchidearum* (Westwood) gevonden. De orchideeën waarop deze bladluizen voorkwamen waren een half jaar tevoren uit India geïmporteerd. De verspreiding in kassen vindt vrijwel uitsluitend plaats door de gevleugelden die slechts betrekkelijk zelden optreden. De volwassen bladluizen blijven bijna onbeweeglijk op dezelfde plaats zitten, terwijl de jonge bladluizen zich doorgaans in de directe omgeving vestigen. Deze bladluis treedt in vele tropische gebieden schadelijk op aan orchideeën. Ook wordt deze soort zo nu en dan in Europese landen en Noord-Amerika in kassen aangetroffen door importen van orchideeën.

PEMPHIGIDAE

In een partikuliere tuin te Velp kwam een aantasting van wortelluizen met witachtig waspluis voor aan de ondergrondse delen van *Nepeta grandiflora*. Wij bleken met de nogal zeldzame soort *Kaltenbachiella pallida* (Haliday) te doen te hebben. Gedurende de zomermaanden leven deze wortelluizen aan de ondergrondse delen van Labiaten in een witachtige wasmassa. In de herfst ontwikkelen zich gevleugelde luizen die migreren naar iepen. Hier worden de eieren afgezet die overwinteren. In het voorjaar

worden boonvormige gallen gevormd op de hoofdnerven van iepbladeren. Binnen deze gallen ontwikkelen de luizen zich in het voorjaar. Aan het eind van het voorjaar of in het begin van de zomer vindt terugmigratie plaats naar Labiaten.

Een andere soort, *Prociphilus xylostei* (De Geer), de kamperfoeliebloedluis, die in ons land niet algemeen voorkomt, werd ingezonden door een partikulier te Bilt-hoven, die een aantasting van *Lonicera* in zijn tuin had. Deze bladluis leeft in het voorjaar en de voorzomer tot ongeveer eind juni aan de bovengrondse delen van *Lonicera xylosteum* en soms ook op hieraan nauw verwante struikvormige *Lonicera*-soorten. De kolonies van met een witte wasafscheiding bedekte luizen bevinden zich vooral aan de onderzijden der bladeren, later ook op de twijgen en takken. Volgens de literatuur zou deze bladluis naar *Picea* migreren en hier gedurende de rest van de zomer aan de wortels leven. Deze waardewisseling naar *Picea* is echter twijfel-achtig. De overwintering vindt plaats als ei op *Lonicera*.

ISOPTERA: RHINOTERMITIDAE

In een winkel met Chinese artikelen te Eindhoven werd in 1972 een kampferhouten beeld aangetroffen, geïmporteerd uit Taiwan, dat bleek te zijn aangetast door termieten. Bij determinatie door de heer W. A. SANDS (Centre for Overseas Pest Research te Londen) werd vastgesteld dat wij te doen hadden met *Coptotermes formosanus* Shiraki. Dit is een van de zeer schadelijke ondergronds levende termieten, die bekendheid verkreeg door het meekomen met gebruiksvoorwerpen. Aangezien het een sub-tropische soort is, lijkt vestiging in ons land onwaarschijnlijk.

ACARINA: ERIOPHYIDAE

In een kas te Berkel werden tomaten in hevige mate aangetast door galmijten behorend tot de soort *Vasates lycopersici* (Massee). Deze galmijt leeft vrij op het blad en kan bij talrijk optreden bruinachtige verkleuring van het blad veroorzaken, waarna verdroging en afsterving volgt. De soort komt vrijwel uitsluitend voor op Solanaceae, in het bijzonder op tomaat. *Vasates lycopersici* is in ons land nog niet eerder gevonden. Schadelijk optreden is bekend uit Nieuw-Zeeland, Australië, Californië, Marokko, Spanje en de Kanaaleilanden. Het optreden van vrijlevende galmijten wordt sterk bevorderd door een lage relatieve luchtvochtigheid en hoge temperaturen. Het plotselinge en massale verschijnen kan voor een belangrijk deel verklaard worden uit de periode van zeer droog en warm weer in juni en juli.

SUMMARY

A review is given of some insects and other Arthropods causing trouble or damage in the Netherlands in 1973.

As two storms cut down many pine trees the increase of *Myelophilus piniperda* (L.) and *Hylobius abietis* (L.) have to be expected.

In several parts of the country the peach-potato aphid (*Myzus persicae* (Sulz.)) was extremely numerous in potato-fields and caused damage.

The gall mite *Vasates lycopersici* (Massee), met with for the first time in the country, caused damage to tomato in a glasshouse.

LITERATUUR

Rossem, G. van, 1950. Verslag over het optreden van enige schadelijke insekten in het jaar 1949. Verslag en Wetensch. Med. van de negende Herfstvergadering der Ned. Entomol. Ver. Afzond. gepubl. op 1 oktober 1950.

Rossem, G. van, H. C. Burger en C. F. van de Bund, 1972. Schadelijke Insekten in 1971. *Ent. Ber., Amst.* 32: 196-201.

NATUURHISTORISCH MUSEUM DROUWENERZAND. Dit museum heeft hulp nodig voor het prepareren, op naam brengen en gereed maken voor het tentoonstellen van \pm 5000 insekten (kevers en vlinders, de laatste in papillotten), meest uit Indonesië. De helper kan van alle duplicaten er één houden (samen \pm 1000 stuks). Wie zin heeft, gelieve contact op te nemen met de heer G. Horn, Alinghoek 7, Drouwen (Dr.), tel. 05999-4409.